

Inferno

SOM-undersökningen 2023
SOM-rapport nr 83

Ulrika Andersson, Björn Rönnerstrand
och Anders Carlander (red)

Redaktörer: Ulrika Andersson, Björn Rönnerstrand
och Anders Carlander

© Författarna och SOM-institutet

Tekniska redaktörer: Anna Fägerquist och Klara Persson

Omslag: Daniel Zachrisson

Redigering: Henny Östlund

Tryck: Publit 2024

ISBN: 978-91-89673-55-7

ISSN: 0284-4788

ISRN: GU-STJM--83-SE

INNEHÅLL

Förord	9
Inferno Ulrika Andersson, Björn Rönnerstrand och Anders Carlander	11
DEMOKRATI & SAMHÄLLE	
Ont krut förstås inte så lätt – mellanmänsklig tillit i en tid av skjutningar och sprängningar Markus Sjölen	25
All inclusive eller baspaket? Svenska folket tecknar ett samhällskontrakt Felix Cassel, Björn Rönnerstrand, Freja Wessman och Patrik Öhberg	45
Demokrati, autokrati eller expertstyre: vilket styrelseskick föredrar svenskarna? Sten Widmalm, Thomas Persson och Markus Sjölen	61
Perspektiv på yttrandefrihetens gränser Ulrika Andersson och Annika Bergström	77
De grusade förhoppningarnas år: strandad Nato-process och det industriella krigets återkomst Karl Ydén, Ulf Bjereld och Joakim Berndtsson	91
Den svenska opinionen om artificiell intelligens (AI) Marcus Weissenbilder, Freja Wessman och Annika Bergström	103
Förnyad glöd i eurofrågan? Marcus Weissenbilder och Ulrika Andersson	117
Medborgarengagemang i hemberedskap i kampanj- och kristider Mats Eriksson och Thomas Denk	133

MEDIER & KULTUR

- Ideologi vs användning – om dynamiken bakom förtroendet för public service**
Ulrika Andersson 151
- Lokala nyhetsmedier: viktiga men för vem?**
Annika Bergström 175
- Biblioteksbesök och förtroende: vilken roll spelar språk, kön och en politiserad biblioteksdebatt?**
Jonas Söderholm, Anna-Stina Takala och David Gunnarsson Lorentzen 191
- På läsfronten bara litet nytt – bokläsning i Sverige under 2023**
Elisa Tattersall Wallin och David Gunnarsson Lorentzen 207
- Vi byggde den här staden på rock'n'roll**
Felix Cassel och Anders Carlander 223
- KLIMAT & ENERGI**
- Svårt att se skogen för alla träd? Svenskarnas syn på skogsavverkning**
Niklas Harring, Björn Rönnerstrand och Aron Westholm 237
- Klimatvisioner: I vilken sorts klimatvänligt samhälle vill svenskarna leva?**
Mattias Wahlström, Magnus Wennerhag och Katrin Uba 253
- Svensk ekologisk modernisering och omställningen till ett fossilfritt samhälle**
Sofia Axelsson, Erik Elwing och Simon Matti 271
- NIMBY: Borta bra men hemma orört. Lokalt vindkraftsmotstånd bland vindkraftsförespråkare**
Sofia Axelsson, Milla Marzelius och Simon Matti 287
- Opinionsstödet för kärnkraften något försvagat**
Sören Holmberg 303

IDEOLOGI & VÄRDERINGAR

Ryktet om de radikala unga männen är starkt överdrivet: Tre decennier av frågor om jämställdhet och abort Lena Wängnerud och Patrik Öhberg	317
Vänster-högerskalan – det enda som är konstant är förändring, och (o)jämlighet? Richard Karlsson och Jesper Lindqvist	331
Bästa partiet bland gudstjänstfirare i ett av världens mest sekulära länder Magnus Hagevi	345
Alkoholskatten som styrmedel David Karlsson, Sören Holmberg och Lennart Weibull	361
Alla är inte lika: Attityder till invandring, religion och religionsfrihet Marie Demker	375
Bevara Sverige permanent? Svenska folkets åsikter om att avskaffa permanenta uppehållstillstånd Linna Martén och Sebastian Lundmark	389
Medborgarnas syn på skolans problem och på skolan som en viktig samhällsfråga Fredrika Lagergren, Sverker Lindblad, Monica Reichenberg, Katarina Samuelsson och Helena Wallström	407
Svenska folket betygsätter hur offentlig verksamhet fungerar – speciellt sjukvården Sören Holmberg och Marcus Weissenbilder	425
METODREDOVISNING	
Den nationella SOM-undersökningen 2023 Cornelia Andersson	443
BILAGOR	
Om författarna	457
SOM-institutets böcker	463

FÖRORD

Inferno är SOM-institutets 83:e forskarantologi sedan starten 1986. Den bygger på 2023 års nationella SOM-undersökning – den 38:e i ordningen. Undersökningen genomfördes som sju riksrepresentativa urval om vardera 3 750 slumpmässigt utvalda personer boende i Sverige i åldrarna 16 till 90 år. De sju delundersökningarna är att betrakta som editioner av samma studie. Uppsättningen av enkätfrågor varierar något mellan editionerna men de innehåller också ett stort antal gemensamma frågor om samhälle, opinion och medier samt demografi och bakgrund.

Huvuddelen av de svar som ligger till grund för analyserna i boken inkom under oktober 2023. Ansvarig för datainsamlingen har varit *Indikator – Institutet för kvalitetsindikatorer* med Edvin Boije som fältledare. Närmare uppgifter om undersökningens uppläggning och genomförande finns i metodredovisningen längst bak i boken. En mer utförlig dokumentation av 2023 års SOM-undersökningar finns att ladda ner på SOM-institutets webbplats (SOM-rapport 2024:4).

I boken medverkar forskare från olika ämnesområden och lärosäten. De sammanlagt tjugosju kapitlen speglar den ämnesmässiga bredd som finns i SOM-undersökningarna. Varje författare svarar själv för sin tolkning av data och slutsatserna i respektive kapitel.

Dataunderlaget från tidigare SOM-undersökningar är tillgängliga för akademisk forskning och utbildning via Svensk Nationell Datatjänst (SND) vid Göteborgs universitet. De publikationer som hittills utgivits av SOM-institutet finns förtecknade längst bak i föreliggande volym. Mer information om SOM-institutet finns på institutets webbplats.

Göteborg i maj 2024

Ulrika Andersson
Docent
SOM-institutet
Göteborgs universitet

Björn Rönnerstrand
Fil. dr.
SOM-institutet
Göteborgs universitet

Anders Carlander
Fil. dr.
SOM-institutet
Göteborgs universitet

